

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys HE 54/2026 vp eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi; kansalaisuuskoe

Vastineena hallintovaliokunnalle annettuihin lausuntoihin hallituksen esityksestä HE 54/2026 vp sisäministeriö lausuu kunnioittavasti seuraavaa.

1. Yleistä

Lausunnoissa otettiin kantaa yhteiskuntatiedon osoittamisen tapoihin, kansalaisuuskokeen sisältöön, laatimiseen ja erityisjärjestelyihin, kansalaisuuskoetta koskevaan oikaisuvaatimukseen, kansalaisuuskokeen täytäntöönpanon valmisteluun ja vaikutusten seurantaan sekä eräisiin tietosuojaan liittyviin kysymyksiin.

2. Yhteiskuntatiedon osoittaminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö nosti esiin, että vaikka korkeakoulututkinnon suorittaminen ei lähtökohtaisesti tarjoa täysin samanlaista yleissivistävää ja yhteiskunnallista tietopohjaa kuin lukiokoulutus, korkeakoulututkinnot tuottavat silti monipuolisia ja tarpeellisia yhteiskunnallisia taitoja ja valmiuksia.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n mukaan kansalaisuuskoejärjestelmässä on turvattava vaihtoehtoiset tavat osoittaa riittävä osaaminen, mukaan lukien ammattikorkeakouluopinnot.

Uudenmaan elinvoimakeskus ja Poliisihallitus katsoivat, että myös ammatillisten opintojen perustutkintojen huomioiminen voisi tulla kyseeseen yhteiskuntaosaamisen osoittamisen tapana.

Sisäministeriö toteaa, että uuden yhteiskuntatietoedellytyksen täyttymisen voisi ehdotuksen mukaan osoittaa kansalaisuuskokeella tai suomen tai ruotsin kielellä suoritettulla ylioppilas- tai korkeakoulututkinnolla. Korkeakoulututkintoihin sisältyisivät niin Suomessa suoritettut yliopisto- kuin myös ammattikorkeakoulututkinnot. Yhteiskuntatiedon voisi siten osoittaa ylemmällä tai alemmalla yliopistotutkinnolla, ammattikorkeakoulututkinnolla tai ylemmällä ammattikorkeakoulututkinnolla.

Lähtökohtana olisi se, yhteiskuntatieto osoitettaisiin suorittamalla kansalaisuuskoe. Niin sanotun rinnastamismahdollisuuden osalta kyse olisi siitä, että kansalaisuuskokeella testattaviin tietoihin rinnastuvat tiedot opinnoissa jo omaksuneen henkilön ei tarvitsisi osallistua lisäksi kansalaisuuskokeeseen. Kokeen aihealueita koskevaa opetusta sisältyy opetukseen eri tasoilla.

Erityisesti lukion yhteiskuntaopin sisällön voidaan katsoa vertautuvan kansalaisuuskokeen aihealueisiin, sillä lukiossa yhteiskuntaoppi tarjoaa syvällistä tietoa yhteiskunnan rakenteista, kansalaisen roolista ja vaikuttamisen keinoista. Lisäksi lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Korkeakoulututkintojen rinnastamisella taas voitaisiin osaltaan lisätä Suomen pitovoimaa korkeakoulututkinnon suorittaneita kohtaan. Sen vuoksi ehdotuksessa on päädytty siihen, että Suomessa ylioppilas- tai korkeakoulututkinnon suomeksi tai ruotsiksi suorittaneelta ei olisi tarpeen vaatia erikseen kansalaisuuskokeen suorittamista.

3. Kansalaisuuskokeen sisältö

Opetus- ja kulttuuriministeriö nosti esiin, että muiden kohderyhmien kuin kotoutuja-asiakkaiden osalta, esimerkiksi kansainvälisten opiskelijoiden, ei ole selkeää polkua monikielisen yhteiskuntaorientaation opintoihin. Lisäksi monikielisen yhteiskuntaorientaation materiaali on ensisijaisesti tarkoitettu kouluttajien materiaaliksi, ei itseopiskelua varten. Ministeriö esitti, että oppimateriaalit sisältäisivät tietoa avoimista ja saavutettavista matalan kynnyksen kulttuuripalveluista, joista tietäminen edistäisi kotoutumista, mm. osallisuuden kautta.

Poliisihallituksen mukaan yhteiskuntaa koskevalla tiedolla voi olla välillisesti myönteistä vaikutusta kokonaisturvallisuuteen, jos kansalaisuuskokeen suorittamista varten olisi perehdyttävä mm. Suomen keskeiseen lainsäädäntöön. Poliisin näkökulmasta keskeisiä lainsäädännöllisiä opetettavia aiheita voisivat olla tieliikenne- sekä järjestyslainsäädäntöön liittyvät seikat.

Moniheli ry katsoi, että kansalaisuuskokeen sisällön tulisi painottua käytännölliseen yhteiskuntaosaamiseen. Kokeen kielellinen vaativuus ei saa tosiasiallisesti nousta korkeammaksi kuin muu kansalaisuuslain (359/2003) mukainen kielitaitovaatimus. Hakijan tulee voida luottaa siihen, että julkisesti saatavilla oleva oppimateriaali ja yhteiskuntaorientaation sisällöt kattavat kaiken, mitä kokeessa kysytään. Kokeen sisältöä koskevaan luetteloon (ehdotettu 25 a §) tulisi lisätä demokraattisen järjestelmän toiminta ja demokraattisen osallistumisen tavat.

Sisäministeriö toteaa, että kansalaisuuskokeen sisältö perustuisi ehdotuksen mukaan kotoutumislain 25 §:ssä tarkoitetun yhteiskuntaorientaation oppimateriaaliin, jonka pohjalta laadittaisiin itseopiskeluun soveltuva kansalaisuuskokeen oppimateriaali. Kansalaisuuskoee toteutettaisiin monivalintakokeena, jonka kysymykset ja vastaukset perustuisivat kansalaisuuskokeen oppimateriaalista ilmeneviin keskeisiin tietoihin. Tarkoitus olisi, että kansalaisuuskokeeseen voisi valmistautua itsenäisesti opiskelemalla yleisesti saatavilla olevan kansalaisuuskokeen oppimateriaalin tietoja. Kansalaisuuskokeen toteutuksessa huomioitaisiin myös kansalaistamisen edellytyksenä oleva kielitaidon taso. Kansalaisuuskokeen kysymykset koskisivat ehdotuksen mukaan sellaisia aiheita kuin Suomen keskeistä lainsäädäntöä, perus- ja ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa sekä Suomen historiaa ja kulttuuria.

Kansalaisuuskokeen ja sen oppimateriaalin toteutuksessa olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää jo olemassa olevaa yhteiskuntaorientaation oppimateriaalia, jossa mainittuja aiheita käsitellään. Kyse olisi keskeisestä suomalaista yhteiskuntaa koskevasta tiedosta, jota voitaisiin pitää tarpeellisena tulevalle Suomen kansalaiselle. Kansalaisuuskokeen oppimateriaalin olisi tarkoitus vastata sisällöltään ja laajuudeltaan yhteiskuntaorientaation oppimateriaalia, joka on laadittu nimenomaan edistämään yhteiskuntaorientaatioon osallistuvien kotoutumista. Kansalaisuuskokeen laatijan tehtäviin ei kuuluisi kokonaan uuden sisällön tuottamista kansalaisuuskoetta varten.

4. Kansalaisuuskokeen laatiminen

Opetus- ja kulttuuriministeriö piti hyvänä, että korkeakoulusektorin asiantuntemusta hyödynnettäisiin kansalaisuuskokeen toteutuksessa. Myös ammattikorkeakoulut voisivat kuitenkin toimia testin toteuttajina.

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto Unifi ry huomautti, että lakiesityksessä rajataan kokeen mahdollinen laatija hyvin tarkkaan yliopistoon tai edellytykset täyttävään yliopistolliseen toimijaan, jolloin halukkaat toimijat on löydettävä erittäin rajallisesta joukosta. Toisaalta lausunnossa todetaan, että yliopistoissa on kattavaa asiantuntemusta kansalaisuuskokeen sisältöjen sekä osaamisen mittaamisen ja arvioinnin saralla, joten yliopistot soveltuvat hyvin kumppaneiksi, joita viranomaiset voivat hyödyntää tukena lain toimeenpanossa.

Moniheli ry:n mukaan kansalaisuuskokeen laatijan tehtäviä koskevaa kansalaisuuslain 25 c §:ää voitaisiin täsmentää siten, että kansalaisuuskokeen oppimateriaalia, kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja tarkasteltaisiin niiden tarkoituksenmukaisuuden osalta kohderyhmän näkökulmasta.

Sisäministeriö toteaa, että kansalaisuuskokeen suorittaminen olisi jatkossa merkittävää Suomen kansalaisuuden saamisen kannalta. Kokeella olisi pystyttävä testaamaan luotettavasti siihen osallistuvan tietoja suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta sekä yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista. Kansalaisuuskokeen laatijalta edellytettäisiin sen vuoksi korkeatasoista asiantuntemusta. Kokeen laatiminen edellyttäisi monipuolista asiantuntemusta paitsi kokeen aihepiiristä, myös oppimateriaalin ja sen tietoihin perustuvien kysymysten ja vastausten muotoilusta sekä kokeen ja sen oppimateriaalin kielen sovittamisesta oikealle taitotasolle.

Maahanmuuttovirasto tekisi ehdotuksen mukaan sopimuksen kansalaisuuskokeen kysymysten, vastausvaihtoehtojen ja oppimateriaalin hankkimisesta yliopiston tai muun sellaisen yliopistollisen toimijan kanssa, jolla olisi riittävä asiantuntemus tähän tehtävään. Muu yliopistollinen toimija voisi olla esimerkiksi useampi yliopisto yhdessä tai yliopisto yhteistyössä ammattikorkeakoulun kanssa. Yhteiskuntaorientaation oppimateriaaliin perustuvalla kansalaisuuskokeen oppimateriaalilla ja koekysymyksillä varmistettaisiin se, että kansalaisuuskoete olisi sisällöltään tarkoituksenmukainen kansalaisuuskokeeseen osallistuvien kannalta, koska yhteiskuntaorientaation oppimateriaali on laadittu juuri kotoutumisen edistämistä varten.

Kansalaisuuskoe laadittaisiin sisällöltään ehdotetun 25 a §:n rajoissa eikä kansalaisuuskokeen laatimiseen liittyisi tältä osin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Kansalaisuuskokeen kysymysten aiheita on yksilöity kansalaisuuslakiin ehdotetussa 25 a §:ssä. Kansalaisuuskokeessa, sen oppimateriaalissa ja kokeen aihealueissa olisi kyse sellaisesta perustiedosta, joka koskee suomalaisen yhteiskunnan toimintaa sekä yksilön oikeuksia ja velvollisuuksia. Kyse on sellaisesta tiedosta, jota yhteiskunnan täysivaltaiselta jäseneltä voidaan katsoa edellytettävän. Tällaista tietoa voidaan lähtökohtaisesti edellyttää kaikilta kansalaistettavilta, eikä sääntelyä ole siten tarpeen täydentää kohderyhmän huomioimisen näkökulmasta.

5. Kansalaisuuskokeen erityisjärjestelyt

Helsingin hallinto-oikeus kiinnitti huomiota siihen, että luku- ja kirjoitustaidoton henkilö voisi suorittaa kansalaisuuskokeen suullisesti. Käytännössä voi olla epäselvää, millainen todistus on riittävä osoittamaan luku- ja kirjoitustaidottomuuden. Hallituksen esityksessä ei ole otettu kantaa siihen, onko tarkoitus, että Maahanmuuttoviraston erityisjärjestelyiden myöntämiseen liittyen tekemä luku- ja kirjoitustaidottomuuden arviointi sitoi virastoa, kun se myöhemmin arvioi kielitaitoedellytyksestä poikkeamisen edellytysten täyttymistä. Olisi perusteltua, ettei erityisjärjestelyjä evättäisi kuin ilmeisesti riittämättömän tai vääränlaisen todistuksen perusteella.

Vammaisfoorumi ry piti tärkeänä, että kansalaisuuskokeen voi 25 g §:n sanamuodon mukaisesti suorittaa erityisjärjestelyin, jolloin oikeus erityisjärjestelyihin tunnustetaan selkeämmin osana yhdenvertaisuuden toteuttamista.

Sisäministeriö toteaa, että Maahanmuuttovirasto arvioisi luku- ja kirjoitustaidottomuuden osoittamista jatkossa sekä kansalaisuuskokeen erityisjärjestelyjen myöntämistä että kielitaitoedellytyksestä poikkeamista varten. Koska kyseessä olisi saman viranomaisen arvio kansalaisuuslain 18 b §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun luku- ja kirjoitustaidottomuuden osoittamisesta, olisi perusteltua, että virasto ei hakemusvaiheessa tekisi enää uutta arviota samasta seikasta. Jos hakijalle olisi myönnetty luku- ja kirjoitustaidottomuuden perusteella erityisjärjestelynä mahdollisuus kansalaisuuskokeen suorittamiseen suullisesti, häntä pidettäisiin todistetusti luku- ja kirjoitustaidottomana myös kansalaisuushakemuksen yhteydessä kielitaitoedellytyksestä poikkeamista arvioitaessa.

Kansalaisuuslakiin ehdotetun 25 g §:n sanamuotoa on jatkovalmistelussa täsmennetty siten, että kokeen voi tietyissä tilanteissa suorittaa erityisjärjestelyin. Lausuntokierroksella ollut 1 momentin sanamuotoa ”voi pyytää” on siis jo täsmennetty muotoon ”voi suorittaa”.

6. Kansalaisuuskoetta koskeva oikaisuvaatimus

Oikeusministeriö nosti esiin oikaisuvaatimuksen käsittelyyn liittyvää lausuntomenettelyä ja asiantuntijatoimikunnan kokoonpanoa koskevan sääntelyn (25 f § ja 41 §).

Sisäministeriö toteaa, että kansalaisuuskokeen toteutustavasta johtuen koetuloksen hyväksyttävyyteen ei lähtökohtaisesti liittyisi tulkinnanvaraa. Siten oikaisuvaatimusmenettely olisi tarpeen ennen kaikkea sen selvittämistä varten, olisiko esimerkiksi jokin tekninen häiriötilanne estänyt kokeen suorittamisen hyväksytysti. Ehdotettu lausuntomenettely (41 § 3 mom.) olisi tarkoitettu tilanteisiin, joissa oikaisuvaatimus olisi tehty monivalintakysymysten tulkinnanvaraisuuden perusteella.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyssä ei olisi aina tarpeen pyytää lausuntoa Maahanmuuttovirastolta, vaan virasto pystyisi käsittelemään esimerkiksi tekniseen häiriötilanteeseen liittyvät oikaisuvaatimukset ilman toimikunnan asiantuntijalausuntoa. Lausunnon pyytäminen riippuisi siten oikaisuvaatimuksen sisällöstä. Maahanmuuttovirasto pyytäisi asiantuntijatoimikunnalta lausunnon, jos oikaisuvaatimus koski kansalaisuuskokeen kysymysten tulkinnanvaraisuutta. Lausuntoa pyydetäisiin oikaisuvaatimuksessa aiheen mukaan yksilöidyn kysymyksen tulkinnanvaraisuudesta ja oikaisuvaatimuksessa esitetyistä perusteluista. Asiantuntijatoimikunnan jäsenet antaisivat lausuntoa varten näkemyksensä monivalintakysymyksen tulkinnanvaraisuudesta. Kysymyksen ja sen vastausvaihtoehtojen asianmukaisuutta arvioitaisiin myös kansalaisuuskokeen oppimateriaalista ilmenevien tietojen näkökulmasta. Jos oikaisuvaatimuksessa yksilöityä monivalintakysymystä olisi toimikunnan asiantuntijalausunnan mukaan pidettävä tulkinnanvaraisena, Maahanmuuttovirasto oikaisisi kokeen tulosta koskevaa päätöstä.

Asiantuntijatoimikunnan jäsenistä säädettäisiin ehdotuksen mukaisesti keskeisiltä osin lain 25 f §:ssä, josta ilmenisi, mitä eri toimijoita puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja asiantuntijajäsenten tulisi edustaa.

Edellä sanotun perusteella ehdotetut 25 f § ja 41 § olisivat riittävän selkeitä, eikä niiden sanamuotoja olisi tarvetta täsmentää.

7. Kansalaisuuskokeen täytäntöönpanon valmistelu

Maahanmuuttovirasto totesi, että kansalaistamisen uusi edellytys tuo virastolle uusia tehtäviä, vastuuta ja kokonaisuuksia. Viraston mukaan lain voimaantulon aikataulua ei tule aikaistaa tietojärjestelmäkehityksen vaatiman ajan vuoksi. Tietojärjestelmäkehitys vaatii vähintään seitsemän kuukautta. Virasto piti myös tärkeänä, että sille taataan uuden yhteiskuntatietoedellytyksen vaatima lisäresurssi.

Poliisihallitus katsoi, että Maahanmuuttoviraston resursseista olisi huolehdittava, jotta esimerkiksi tietojärjestelmäkokonaisuudet saadaan tehtyä annetussa ajassa. Poliisihallitus suhtautui hieman kriittisesti siihen, että tietojärjestelmä uudistukset saataisiin valmiiksi vuoden 2027 alkuun mennessä.

Uudenmaan elinvoimakeskuksen mukaan uuden tehtävän toteuttamiseksi Maahanmuuttovirastolle tulee kohdentaa myös riittävä resurssi kokeiden hallinnointiin ja kokeiden säännölliseen toteutukseen koko Suomessa.

Sisäministeriö toteaa, että kansalaisuuskokeen alkuinvestoinneista aiheutuvat kertaluonteiset kustannukset ovat yhteensä noin 4,2 miljoonaa euroa ja pysyvät kustannukset noin 2,35 miljoonaa euroa. Mahdollinen lisämäärärahaatarve arvioidaan vuoden 2026 II lisätalousarvion valmistelun yhteydessä. Kansalaisuuskokeen pysyvät kulut katettaisiin kokeeseen osallistuvilta koemaksuina pidemmän ajan kuluessa.

Ehdotettujen muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alussa. Tarkoituksena on, että Maahanmuuttovirasto valmistelisi kansalaisuuskokeen käyttöönottoa vuoden 2026 aikana. Viraston olisi valmistauduttava erilaisiin kansalaisuuskokeeseen liittyviin viranomaistehtäviin, joihin sisältyisi mm. kansalaisuuskokeen laatimisesta ja järjestämisestä tehtävät hankinnat kilpailutuksineen. Viraston tehtävät kattaisivat myös mm. tietojärjestelmäkokonaisuudesta huolehtimisen ja kokeen maksuliikenteen hoitamisen. Kansalaisuuslain muutosten voimaantulon ja uuden yhteiskuntatietoedellytyksen soveltamisen välille tarvittaisiin virastolle kuuluvien toimeenpanotehtävien näkökulmasta lisäksi riittävä aika, joka olisi ehdotuksen mukaan kaksi kuukautta.

8. Kansalaisuuskokeen vaikutusten seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriö piti tärkeänä, että kansalaisuuskokeen toimivuutta, kokeen sisällöllistä osuvuutta ja koetehtävien edellyttämää suomen tai ruotsin kielitaidon tasoa seurattaisiin ja kehitettäisiin säännöllisesti. Myös kokeen vaikutuksia sukupuolten sekä eri osallistujaryhmien yhdenvertaisuuteen tulisi seurata ja arvioida.

Opetus- ja kulttuuriministeriö piti tärkeänä, että uuden kokeen sisältöjä, vaatimustasoa, aikatauluja sekä vaikutuksia seurataan.

Uudenmaan elinvoimakeskuksen mukaan kokeen vaikutusta mm. yhdenvertaisuuden toteutumiseen, kansalaisuushakemusten käsittelyaikoihin sekä osallisuuden tunteeseen tulisi seurata systemaattisesti.

Familia ry katsoi, että kokeen käyttöönotto vaikuttaisi todennäköisesti negatiivisesti kahden kulttuurin perheisiin. Kokeen suorittaminen vaatisi ajankäyttöä kokeeseen opiskeluun ja lisäksi kustannuksia perheille.

Moniheli ry:n mukaan kokeen sisällön, toteutuksen ja seurannan on oltava sellaisia, että ne tukevat lain tavoitetta eikä kansalaisuuskoe muodostu tarpeettomaksi tai väärin kohdentuvaksi esteeksi. Seurannassa tulisi tarkastella hakijaryhmittäin, muodostuuko koe esteeksi henkilöille, joilla on tosiasiallista kokemusta ja osaamista suomalaisessa yhteiskunnassa toimisesta.

Vammaisfoorumi ry piti välttämättömänä, että lain toimeenpanon vaikutuksia seurataan systemaattisesti myös vammaisten henkilöiden näkökulmasta.

Sisäministeriö toteaa, että ehdotettujen muutosten täytäntöönpanoa, toimivuutta ja vaikutusten toteutumista on tarkoitus seurata sisäministeriön maahanmuutto-osastolla. Seurattavat tiedot kattaisivat mm. tilastot kansalaisuushakemusten ja niihin tehtyjen päätösten määrästä, myönteisten ja kielteisten päätösten jakautumisesta sekä kansalaisuuskokeen osallistujamääristä, hyväksymisprosentista ja jonotilanteesta. Seurannassa hyödynnettäisiin osaltaan myös ehdotetun poikkihallinnollisen asiantuntijatoimikunnan työtä. Toimikunnan jäsenet edustaisivat mm. koulutuksen asiantuntemusta sekä kansalaisuuskokeen laatijaa ja järjestäjää.

9. Muuta

9.1 Kansalaisuuskokeeseen osallistuvien henkilötunnus

Maahanmuuttoviraston mukaan kansalaisuuskokeeseen ilmoittautuneella tulisi olla henkilötunnus. Kokeen suorittaja olisi tarpeen yksilöidä henkilötunnuksella, jotta hakemusvaiheessa löydetäisiin oikea tulos.

Sisäministeriö toteaa, että kansalaisuuskokeen suorittamisesta tulisi käytännössä uusi kansalaisuuden hakemista edeltävä vaihe. Kansalaisuuskoe olisi käytävä suorittamassa ennen kansalaisuushakemuksen tekemistä, jotta suorituksella voisi osoittaa uuden yhteiskuntatietoedellytyksen täyttymisen. Kansalaistamisen edellytyksiin kuuluu jatkossakin mm. Suomessa asuminen ja riittävän pitkä asumisaika. Yleinen asumisaikaedellytys on nykyisin kahdeksan vuotta. Voidaan siten olettaa, että kansalaisuuskokeeseen osallistuvilla henkilöillä olisi henkilötunnus.

Henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain (615/2020) 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lain sääntely kattaisi myös sellaiset kansalaisuuskokeeseen liittyvät Maahanmuuttoviraston tehtävät, joihin sisältyisi henkilötietojen käsittelyä. Lain 7 §:n 1 momentin mukaan rekisterinpitäjä saa käsitellä 1 §:ssä säädetyissä tarkoituksissa mm. henkilön yksilöintitietoja ja osaamista koskevia tietoja. Sääntely mahdollistaisi siten myös henkilötunnuksen käsittelyn ja edellyttämisen yksilöintitietona kansalaisuuskokeeseen osallistuvilta. Tämä olisi tarpeen, jotta kansalaisuuskokeen suorittanut henkilö voisi kansalaisuutta hakiessaan osoittaa täyttävänsä kansalaistamiselle asetettavan uuden yhteiskuntatietoedellytyksen.

9.2 Muita henkilötietojen suojaan liittyviä kysymyksiä

Oikeusministeriön mukaan on hyvä varmistua EU:n yleisen tietosuojasetuksen edellytysten täyttymisestä. Ministeriö on kiinnittänyt huomiota tarpeeseen täsmentää tietosuojasetuksen mahdollistaman kansallisen sääntelyliikumavaran käyttöä sekä perustella, miksi ehdotettu henkilötietojen käsittelyä koskeva uusi kansallinen erityissääntely olisi tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla yleisen edun mukaista ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

Sisäministeriö toteaa, että esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annetun lain 1 §:n 1 momentin 2 kohtaa.

Voimassa olevassa 2 kohdassa on jo mainittu sellaisia Suomen kansalaisuuteen liittyviä tarkoituksia kuin esimerkiksi Suomen kansalaisuuden saamista koskevien asioiden käsittely ja päätöksenteko. Kohtaan ehdotetaan lisättäväksi myös maininta kansalaisuuskokeen yleistä hallintoa ja valvontaa koskevista tehtävistä.

Ehdotetun muutoksen perusteella mainitun lain sääntely kattaisi jatkossa myös sellaiset kansalaisuuskokeeseen liittyvät Maahanmuuttoviraston tehtävät, joihin sisältyisi henkilötietojen käsittelyä. Kyseisessä laissa on hallintovaliokunnan näkemyksen mukaan otettu asianmukaisesti huomioon EU-oikeudesta johtuvat vaatimukset (HaVM 10/2020 vp).

Kansalaisuuskokeen yhteydessä olisi käsiteltävä henkilötietoja, jotta kokeeseen osallistuva henkilö pystyisi hyödyntämään koesuoritustaan sen osoittamiseen, että hän täyttäisi uuden yhteiskuntatietoedellytyksen. Uusi kansallinen erityissääntely olisi siten yleisen edun mukaista ja tavoiteltuun päämäärään nähden oikeasuhtaista.

Sisäministeriö viittaa myös tietosuojavaltuutetun lausuntokierroksella antamaan lausuntoon, jonka mukaan ehdotukset ovat välttämättömiä henkilötietojen käsittelyn oikeuttamiseksi ja henkilötietojen käsittelyä ei voida tarkoituksenmukaisesti toteuttaa ilman tietosuoja-asetusta täsmentävää kansallisen liikkumavaran puitteissa toteutettua sääntelyä.